

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku **Antonu Laknarju**, na Starem trgu (Piazza del Duomo) h. št. 361. Vse pošiljatve naj se **frankujejo**. Rokopisi se ne vračajo. **Oznani** se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolk vsakrat 30 s.

Slovenci na Goriškem, poslušajte!

Pasji dnovi! Vročina da zemlja poka in vrana zéva. Vse mrtvo, mrtvo sosebno na národnem polji: čitalnice spé spanje pravičnega, ni je nikjer „besede“, veselice, ni ga petja, ne podučnega govora... Kaj ima tedaj začeti ubogi novinar? o čem pisati? Sedaj je vsaj za časnikarje volilna reforma dobro došla: ona nam je prinesla nekoliko volilnega gibanja, ki vdihuje nekaj življenja v to mrtvijo. Bo vsaj o tem kaj pisarjenja.

Povsód se vže delajo priprave za volitev v državni zbor. Volilni shodi se sklicujejo, volilci se pomenkujejo in posvetujejo, mnogokako modro vganejo; kandidati ali ponudniki se postavljajo, ponujajo, semtertje celó vsiljujejo. Tudi pri nas valovi volilnega gibanja vže visoko plivkajo. Vsakedo skuša svoje prepričanje pripraviti v dejansko veljavo, si prizadeva svojim načelom najti zastopnika in zagovornika v državnem zboru. Hvala Bogú! in „mož“ pri nas tudi ne manjka, ki bi radi sedeli v lesenjači na Dunaji; imamo jih na poudbó in izbiro kakega pol „tuceta“. Stavim, da od starega Črnetá, ki si je za večno vrata v lesenjačo zaprl, noter do narmanjšega in narmlajšega „prváčiča“ in „junáčiča“ bi nobeden ne rékel poslanskemu stolu: „Ne maram zate“! Vsaj mi goriški Slovenci imamo celo kopo mož in možicelnov, ki menijo, da se edina salus Slovenijae, edina rešilna deska na vihnem morji germanizma in italijanizma, ki vdarja čez bregove naše domovine grozé jo popla-

viti, pogoltniti. O, mi smo mi! Pri nas je vse prvák, ko na ribiški ženitnini. Sosédje, če Vam manjka kje kandidatov, pridite k nam!

V prihodnjem volilnem bóji si bojo nasproti stale tri stranke: vladina, samonarodna in verskonarodna stranka. Vlada gotovo vže deluje, pa bolj tajno: njena uredba je podobna velikanski, umetno razpredeni in razpreženi mreži, zviti paljki natezajo niti, — če so goriški Slovenci muhe, — no, se pa bodo dali omrežiti, vloviti.

Ta stranka je, bi rekel, za nas tuja, nima korenin v narodu niti sreá za narod; ona je sama tudi zvezana, ne sme sè svojo glavo misliti, sè stojim srcem čutiti, — ampak zanjo mislijo visoke glave na Dunaji. — kar se tam iztuhta, — to se mora tukaj (če se le more) v življenje upeljati. Poslanci izvoljeni izmed te stranke bodo delali po volji vlade, a ne po želji ljudstva, oni so in ostanejo zastopniki vlade, a ne naši zagovorniki. Zato, dragi deželani moji! vam postavim namesto daljnega govorjenja semkajle le en dolg —————!

Poleg te imamo tudi še dve domači stranki, katerih pač ni več mogoče vtajiti. Da se ognem nevšečnih priimkov imenujem eno *samonarodno* in drugo *verskonarodno*. Prva povdarja samo narodnost, tirja slovenščino v šoli in uradni, dela vse le za narodni razvoj Slovencev, — za vero pa se ne zmeni. Ta stranka z enostranskim programom je „Sočina“ stranka, „Soča“ društvo in list je njeno glasilo, in bi re-

kel: „Soča“ kot društvo je tudi — cela stranka.

Verskonarodna stranka pa (zapomnite!) ima ves národni program *samonarodne stranke*, vès do narmanjše pičice: zahteva prav tako živo in nepopustljivo zedinjeno Slovenijo, kot ona, tirja ravno takó ostro slovenske šole in uradnije, kot ona, tirja vse, kar more nas Slovence narodno učvrstiti in tujih življev osvoboditi. Razloček med verskonarodno stranko je edino ta, da *samonarodna zagovarja edino narodnost*, *verskonarodna* (zastopana po društvu: „Gorica“ in po listu: „Glas“) pa *povdarja ravno tako ostro vero kot narodnost*: obedve ste ji dragi, da, neprecenljivi svetinji, katerih ne pustí zanemarjati ali pa celó zametovati.

Predragi narod moj! Katere strani se boš oklenil? Kakega poslanca si boš izvolil? Ali takega, ki bo branil samo tvoj materni jezik, ali takega ki hoče braniti tvoj dragi jezik in tudi vero, ki je tvojemu srečju svetá?

Predragi narod moj! Ti vže nad tisoč let zvesto varuješ, braniš in hraniš vero svojih očetov. Zató so se tvoji prededje celá stoletja bojevali proti divjemu Turčinu, za sveti križ so svojo kri proivali, — ali hočeš ti, sedanji rod, potomec tako vernih junakov, ali hočeš ti ta častni križ, to sveto vero malomarno zavreči, ali vsaj pustiti da jo drugi proganjajo, skrunijo, teptajo? O ne ne! Ti, moj rod, si vredeu sin blagih očetov, kar je njim bilo drago, je tudi tebi sveto. Vem, ko bi se danes raznesla novica po naši deželi: „Vera je v nevarnosti“!

Listek.

Forint ali goldinar?

Ne vem, ali je uže zmed naših bralcev kdo mislil, od kod da izhaja beseda *goldinar* ali pa *forint*, kakor naši mladi pisatelji zdaj uže raje pišejo, kakor goldinar; *rajns* uže tako malokdo več omenja, ktera beseda je bila pri naših starih še zdaj trideset let dovolj znana in v rabi; imena *zlati* pa uže tako nimamo, ki je pa Čehi, in Poljaki (*zloti*) izključljivo pišejo namesti našega goldinarja ali forinta.

Goldinarja se menda ogiba naša mladina, ker se ji zdi beseda enmalo preveč po nemškem kopitu urezana; Slovenec noče nikakor nič ohraniti, kar količkaj po nemškem diši. No! naj pa bo. Ali je pa *forint* bolj slovanska beseda, kakor goldinar? Hrovatje pravijo *forint*, pri Serbih (glej Vukov slovar) govorijo in pišejo *forinta* in *vorinta* v ženskem spolu, Magjari pravijo *forint*: ta beseda našim mlajšim bolje do-

pada; *prosit!* *De gustibus non est disputandum*. Kar mene zadeva, ostanem pri goldinarjih, forinte naj si pobirajo, katerim so boljše po njih volji.

Ako se imamo v tej stvari čisto slovanske besede poprijeti, zakaj ne bi raje vpeljali v splošno rabo, kar naši bratje na severo-zapadu, Čehi in Poljaki v govoru in v pisanji imajo? Morebiti zato ne, ker tudi beseda *zlati* nekako po nemščini diši; saj *zlati* je le prestava nemškega *Gulden*. Potem, naši dedje so imeli ime *zlati*, ali to jim je bilo toliko, kolikor šest benečanskih liber (*sei lire veneziane*), kar je bilo po našem 1 fl. 8 kr. konvencijskega denara, ali okoli 1 fl. 20, a. v. Da bi vpe-ljali besedo *zlati*, tedaj bi se bilo kake pomote bati. Kakor vidim, treba se bo držati ali goldinarjev ali forintov. *Patientia!* Zmagati utegne forint, ako bodo naši pisatelji, kakor so začeli, le forinte pisali in govorili; da bi jih le tudi pod palcem kaj imeli!

Pa pogledjmo tej besedi tudi v krstni list. Ko se je bilo Italijanom v 11stem

stoletji posrečilo, da so ljudovlade ustanovili, bila je tudi njih prva skrb pospeševati kupčijo in obrtništvo. Kakor spričuje *Muratori* (disert. 16. delle antich. ital.), so Benečani na morji, Florentinci pa na suhem s pridom in dobičkom barantali. Ne zadovoljni s tim, da so doma z denarom debičkarili, oni so tudi na tuje hodili, da so denar na obreste dajali. Zato sô Florentinci posebno skrb imeli, da so tak denar kovali, ki se je vsem kmalo prikupil. In v resnici, kakor spričujeta *Malaspina* (cap. 152.) in pa *Villani* (lib. VI. cap. 53. se je s tim namenom v Florenciji leta 1252 prvi *zlati forint* (il fiorino d'oro) koval, blizo tak, kakoršen je zlati cekin. Na eni strani je imel cveteč limbar z nadpisom *Florentia*, na drugi strani pa je imel podobo sv. Janeza krstnika. Ime *fiorino*, latinski *florenus*, kakor se sploh misli, so temu denaru dali zavoljo cvetečega limbarja (*il fiore*, lat. *flos*, *floris*), ali pa izhaja ime od nadpisa *Florentia*. To poslednje utegne biti bolj verjetno, ker Jugoslovani in Magjari *forint* izgovarjajo, kar na Flo-

ta glas bi vzdramil stare in mlado, od narprve hiše v naši dolini do zadnje bajtice vrhu planin bi začelo živo, goreče gibanje za „krst častni“ za sveti križ, znamenje vere. *Vera je našemu ljudstvu še vedno najdraži biser, najsvetejša svetinja.* Če je pa taka, potem ne dvomim ne za hipec, kakega poslanca si bode izvolilo, ali izmed samo narodne ali izmed verskonarodne stranke, ali izmed „Sočanov“ ali izmed „Goričarjev“. Samo podučiti je trebé ljudstvo, potem je vseh verskonarodni stranki gotov. Na noge tedaj vsi pravi prijatelji ljudstva!

Dostavek. — Mili nam Slovenci na Goriškem! Boj, hud boj se bije in se bo še bil zarad prihodnjih poslancev, ne le na Slovenkem, marveč po celem cesarstvu. Ganim se toraj tudi mi, da dobimo takega poslanca, ki nas bo *vsestransko* zastopal. Priporočamo vam odvetnika **dr. Tonkli-ja**. On je že večkrat pokazal, da ima za nas glavo in srcé. Ne dajte se od nikogar slepiti. Tistim pa, ki *dr. Tonkli-a* pred svetom črnijo in z blatom ometajo, rečemo danes resno besedo: *Pridite na dan, ter dokažite nam, da doktor Tonkli ni vselej delal našemu narodu na korist. Facta, facta naredite; z golimi trivialnimi frazami čisto nič ne dokažete!*

Dopisi.

Iz Libušnjega, 5. avgusta. — (*Cerkveni rop*). V noči med nedeljo in ponedeljkom, 3. in 4. t. m. so v tukajšno cerkev sv. Duha nesramni tatovi ulomili. Pri mesečnem svitu so v bližnjem stogu dolge lestve vzeli, po katerih so na cerkveno streho zlezili ter jo toliko razkrili, da so lahko po stropu in skozi zvonik v cerkev pridrli. Zlomili so na velikem oltarji vratica tabernakeljna, in božjeropne roke so vseh potegnile ciborij s presvetim sakramentom; sv. hostije so na oltar raztresli, ter lep sreberu ciborij odnesli. Iz žagrada so vnesli še en kelih in eno pateno (božjo mizico). Zlomili so tudi vse tri ključavnice, skri-

rentia kaže.

Muratori govori od teh Florentinskih zlatih na več krajih (postavim dissert. 27. e 28. delle ant. ital.), in ne le on, ampak vsi ki so od kupčijstva tistih časov pisali, hvalijo te zlate forinte kakor naj bolji denar, kterege so po vsi Evropi, v Aziji in Afriki iskali, in raje prejimali, kot kateri koli si bodi drug denar.

Ker je tedaj ta denar tako veljavo dosegel, ni se čuditi, da so tudi drugi vladajoči knezi v kratkem skušali enak denar kovati, posebno za časa nemškega cesarja Henrika VII. iz Luksemburga, ki je l. 1310 v Italijo prihrupel, in s pomočjo svoje, to je, gibeline stranke, skušal italijanske ljudovlade ali gvelfe potlačiti. Posebno nevoljen je bil zoper Florentince, ki so bili malo poprej Gibeline iz Florencije zapodili; tedaj je razglasil, da Florentinska ljudovlada nima nobene pravice več, denar kovati, bodi si zlat ali sreber; in da bi Florentinci bolj v živo občutili njegov srd, podelil je mnogim knezom pravico, da smejo kovati zlate florentinske.

njici, v kateri se cerkvena miloščina hrani, ter so jo popolnoma spraznili. Tudi križe na vseh treh oltarjih bi bili menda radi odnesli, pa najbrže so se jim zdeli preveliki in premajhne vrednosti, zato so jih raji v kot vrgli.

Dozdeva se, da taki roparji niso več učenci, ampak popolnoma izurjeni mojstri. — Govori se, da sta ta strahoviten rop učinila dva taka klateža, ki sta bila že v jetnišnici v Gradišči nekaj let zaprta, pa sta po dostavi kazni spuščena. Zdaj se pa, kakor ljudje pripovedujejo po tukajšnjih tominskih krajih zdaj tu, zdaj tam pokazeta. Gotovo je, da bosta naše kraje še nadlegovala, ako ju gosposka kmalu v pest ne dobi. Cerkveni predstojniki, pozor!

Tu imate nasledke novoërne prenapete humanitate do gospodov tatov, roparjev in drugih hudodelnikov. Mesto da bi poboljšani iz ječe prišli, pozneje še hujši hudobi doprinašajo, da jih zopet zaprejo, ker se jim v ječi bolje godi, kakor od zunaj; družbo imajo, jesti in piti jim tudi ne manjka, čemu bi se toraj ječe bali!

Iz vipavske doline, 6. avgusta. — (*Nekaj o preteklosti dr. Tonkli-ja pa dr. Lavriča.*)

Ne vem, so li „Sočini“ patroni tako kratkega spomina ali pa tako hudobni, da o delovanji g. dr. T.-a na narodnem polji nič ne vedo ali pa nič vedeti nočejo. Bodi si temu kakorkoli, tu jim hočem jaz na pomoč priti, da ne bo kdo goriških Slovencev mislil, da je dr. Tonkli res tak, kakor ga neka „žaba“, možicelj Cahejeve postave imenovana, (pa ne Cahejevega značaja, nota bene!) v svojem „leibjournalu“ opisuje. (Pošteni polit. listi se s takimi psovskami in izmišljotinami ne pečajo). — Pred menoj leže — da b. zaslugah dr. T. pri vstanih goriške čitalnice nič ne rečem — listi „Slov. Naroda“ 1869 od meseca novembra. Tu vidim cele kupe telegramov, dopisov in podpisov iz vseh krajev Slovenije, katere so mu poslali, ne zakotni pisarji in narodni kričarji, marveč vrli narodnjaki, sposobni župani, duhovniki i. dr.,

Tudi naši Goriški knezo-grofje so svoj lastni denar kovali. *) *P. Schweitzer* v svojem delcu o tej stvari pozna le bakren in sreberu denar Goriških grofov. Ali leta 1855 je naš zgodovinar, rajni *Jožef Dominik Della Bona* tudi en zlat Goriški denar v rokah imel, ter je knjižico (brošurico) meseca novembra omenjenega leta 1855 v Trstu obelodanil, pod naslovom: *Lettera al Signor Federico Schweitzer sopra un fiorino d'oro anonimo di Gorizia*. Ta denar ima na eni strani podobo cvetečega limbarja, kakor florentinski, toda z napisom: *Comes Goricie*. Na drugi strani pa ima podobo sv. Janeza krstnika z napisom: *S. Johannes B.* Naš *Della Bona* dokazuje v rečeni brošurici, da je bil ta denar v Gorici kovan berž ko ne med l. 1313 do 1323 to je, v letih, ko je vladal na Goriškem grof Henrik II.

To je tedaj gotovo, da so tudi zunaj Italije zlate forinte kovali na Francoskem,

ter so mu v raznih dopisih svoje čestitaje izrazili zastran interpellacije za zedinjenje Slovenije. Znano je tudi in sicer prav dobro, da so isti sedanji Sočani zaupnico zložili ter jo po goriški okolici v podpisovanje pošiljali. In ravno tisti mož, ki sedaj dr. T. pismeno in ustmeno naj bolj črni in z blatom ometa, jo je najbolj priporočal. Neki dopisnik je tačas blizo takole pisal: „S hvaležnim srcem bodo enkrat naši potomci na grobove tistih, ki so prvi interpellacijo stavili, naj se Slovenija zjedini, potovali in s tem temeljni kamen zedinjenju postavili.“ — Gospoda, mar ste že čisto vse pozabili, kar se je tačas *po vsej Sloveniji* o dr. T. slavi pisalo in govorilo? Toda s tem ne nameravam dr. Tonkli-ja v zvezde kovati, saj ga njegovo delovanje v dež. zboru in odboru dovolj slavi.

Tudi vrlega zastopnika katoliških zadev se je skazal in sicer v šolskem svetu. Ko je nastalo vprašanje, je li se imajo dijaki srednjih šol, gimnazija in realke, vdeleževati procesije na sv. Telo, se je on krepko potezal za obstoj stare, katoličanom jako svete navade, in njegova je obveljala! Protniki dr. T., nikar ne mislite, da se teh in drugih zaslug dr. T., ki jih ima za nas goriške Slovence, več ne spominjamo. Poznate jih brž ko ne tudi vi, ali jih zlobno prezirate in s tem naše Slovence slepite. Prav imate, le črnite dr. T., s tem vsaj pokažete, da niste nikdar v zadregi, kedar treba s frazami okoli sebe mahati. Le bobnajte, saj za to ste kar navlašč vstvarjeni, pa bobnajte tako, da Vas bodo v vsakem kotu na Goriškem slišali, s tem napravljate *sebi* marsikako veselo uro, *nam* pa mnogo koristite: v kratkem *mora* slovensko ljudstvo na Goriškem, spreviditi od kod ste, in kdo ste.

Ogledajmo si pa vašega „moža“ od neke strani, ki vam presneto malo časti dela. Vi pišete („Soča“, št. 31.), da česka kat. duhovščina Palacky-a slovesno sprejmlje, dasiravno je protestant, pa česka dohovščina nij v prvi vrsti rimska (!), potem šele narodna, ona časti narodnjaka in

Spanjskem, in na Nemškem *). Na Francoskem so kovali svoj *florin d'or*, ki je toliko veljal, kolikor naš cekin, pa tudi *florin St. George*, ki je veljal dva naša cekina. Na Nemškem so kovali svoj *Gulden* ali *Guldiner*, kakor so mu pravili, to je, zlat denar. Ali ko so v 17tem stoletju začeli kovati sreberne goldinarje, imenovali so zlate *Goldgulden*, sreberne pa *Silbergulden*. Ni treba še posebno omeniti, da se je naš slovenski goldinar iz nemškega *Guldiner* porodil, kakor tudi česki *zlaty* in poljski *zloty*. Namesti nemškega *Goldgulden*, ki je bil enak florentinskemu *il fiorino d'oro*, stopil je v 17tem stoletju zlati cekin. Naj dalje so svoje *Goldgulden* kovali na Hanoveranskem, kjer so je še l. 1749 in tudi pozneje imeli.

(Konec pride.)

*) Od tod izhaja, da fl. florenum ali goldinar pomeni, kar je v vse računske knjige sprejeto.

*) Glej: Abrégé de l'histoire des Comtes de Gorice et série de leurs monnaies par F. Schweitzer. Trieste 1851.

ne protestanta. To naj bi si nekteri... zapisali, da se jim poleže strast proti dr. L. — Česke razmere in pa slovenske so si v tem zelo različne. Palatzky — je treba pomniti — nij odpadnik, ampak rojen je bil tak, toraj se v tem dr. L., ki je prostovoljno katoličanstvu hrbet obrnil, ne da primerjati. V očeh vernega slov. ljudstva je pa ta madež neizbrisljiv, in zelo nečastno bi bilo za nas, ako bi ga na Dunaj poslali, da bi nas tam tudi v verskih zadevah, ki bodo gotovo na dnevni red prišle, zastopal (!). Nak! tako globoko nij še padel naš slov. narod, akoravno sta mu „Soča“ in „Narod“ dovolj globoko jamo skopala.

Pa tudi v drugem oziru je vaš mož pomilovanja vreden. Pri „prvi poskušnji sprave“ v dež. zboru se je nekaj pripetilo, kar nam, ki razmere poznamo, nič kaj ne vgaja. Kako se je dr. L. tačas obnašal, o tem bi lahko marsikaj povedal znani „povsod pričujoči možicelj“ in pa g. M. D. — Gospoda, to so „facta“, ki se ne dajo tajiti. Misleč človek ne more po nikakem vašega „moža“ za poslanca priporočati. Mi imamo boljšega, in ta je **dr. Tonkli!**

Ogled.

Avstrija. Dunajčanje imajo zdaj naj več opraviti s perzijanskim šahom Nasr-ed-Din-om, ki je prišel v Beč 30. jul. V tem ko naš dvor v slavljenji tujega vladarja nič ne zaostaja za drugimi evropskimi dvori in deželami, ktere je šah obiskal, so nekteri dunajski časniki — ki dobro poznajo svoje bralce — tako škandaloljubni, da priobčujejo tudi take reči, ki niso po nikakem za javnost, tudi ko bi bilo resnično vse, kar pišejo. Tim manj spodobno pa je, nespodobno pisariti o cesarjevem gostu. To tukaj navajamo kot novo znamenje korupcije tistega židovskega časništva, ktere-mu se žalibog občno menjenje tako rado uklanja. — Te dni je prišel domu g. minister Lasser, duša v ministerstvu; pričakuje se, da v kratkem kaj določi zastran dir. volitev. Nekteri računijo, da prve dni novembra bi utegnil že priti skup novi drž. zbor, pa le za kratek čas, da ostane do konca leta tudi še deželni zborom par tednov za pohlevno zborovanje. Vlada bo, kakor se sliši, krepko uplivovala na volitve, se ve, da v svojem zmislu t. j. v duhu „starih“ liberalnih nemških ustavakov-centralistov. „Mladih“ nemških strank (t. j. „nemških narodnjakov“ in „demokratov“, „Bezirks-demokraten“ kakor jim stari dejo) — se boji. Nam so vsi enaki; njihov razpor nas mika le za to, ker tako naši naj hujši nasprotniki same sebe slabe in ker utegne to konečno pripomoči, da se sedanja vlada in prej ali pozneje tudi sistem prekucne. In to je za zdaj glavni namen vse opozicije. — Na Pemske so se vsi nemški korifeji lotili agitacije za volitve. Na Štajarskem, v slov. okrajih, tudi že rogovilita Reuter in Brandstetter; samo na Kranjskem ni ne duha ne sluha o nemškutarskem agitovanju. K čemu pa tudi? Kaj ne opravljajo ta posel z veliko bolj-šim vspehom Narodovci? Tagblattovstvo je postalo „gegenstandslos“; kar je hotelo doseči, — doseglo je po Narodovcih. Še več:

Narodovci segajo že daleč čez meje tagblattovske politike. „Narod“ čuti to sam, — tudi ko ne bi se mu od vseh strani očitalo, in vsak dan ponavljajo, da dela za prusaštvo. Zatorej je začel poslednji čas nekako rahlo polemizovati z nemškimi listi in navajati njihove slovenstvu nasprotné glasove. Pa kaj pomaga to, ljubi Narodovci, dokler so oni nam sovražni listi vse polni Vaše hvale? Kaj pomaga to, če se delate, kakor da bi bili od nemčurstva ločena stranka, dokler imate v svojem taboru simpatije vsega nemško-liberalnega časništva, vseh nemčursko-liberalnih uradnikov in vsega nemčurstva sploh! Očita se „vošnjaštvu“, da je *podkupljeno*, in njega nositelj nima družih protestov, nego — „Laž je, laž je“: tedaj tisti izgovor, ki ga je on „Novicam“ tolikokrat očital! G. Herman se ponuja, da pove vir, iz ktere ga je svoje vesti začel, in — g. Vošnjak nima še toliko poguma, da bi rekel: „Povejte ga!“ In za „Slov. Gospodarja“ nima družega odgovora, nego psovke, ki jih meče v obraz g. dr. Ulaga-i! Mi ostanemo tedaj gledé „Tednika“ pri prejšnjem „obrekovanju“*), in sicer za to, ker spadamo k onim, ki se „utaplajo in se lovijo za vsako slamico“ („Nar.“ 175). Da se pa ne le utapljamo, temveč da smo se že utopili, kaže, kar se tiče nas Goričanov — „Goričarjev“, tudi to, da vsi slovenstvu sovražni časniki *dr. Laurič-eva* kandidature proslavljajo in da jo podpirajo taki *c. kr. uradniki*, kteri se imajo za sedanje svoje službeno mesto zahvaliti nekemu takemu posebnemu tajnemu službovanju, ktero nima nič opraviti z uradnimi opravki, marveč jim je še na škodo. Za danes nam ni treba jasniše govoriti. — V namen volitev se je neki naredila tudi neka *zveza med liberalnimi italijanskimi in nemškimi Tiroljci*. Pogoji so ti-le: Nemško-tiroljski liberalci pravijo italijanskim: Volite v našem liberaln. zmislu in mi vam bomo pomagali, da dosežete zaželeno *avtonomijo*. Ta zveza se zdi „S. Narodu“ jako ženialna; on obrača ondašujo mero na naše slov. razmere. Dragi brate, po čemur mi hrepenimo, južni Tiroljci že davno imajo; kar hočejo zdaj imeti, ne bi imelo biti kaj družega, nego pripravljanje za svoječasno združenje z Italijo. „Narodova“ comparatio tedaj claudicat.

Hrvaški deželni zbor je sklican za 25. dan t. m. Potrditi bo imel znano pogodbo kraljevinskih deputacij; ali neka stranka ni zadovoljna z izidom pogajanja. Imenovanje bana ima priti na vrsto še le, ko bo pogodba sprejeta.

V *Dalmaciji* ni res, kar smo (po novi „Presse“-i) povedali, da ste slov. stranki stranki se zedinili. Danilo to preklicuje. Ker tudi Italijani kandidate postavljajo, bo zmešnjava o volitvah velika.

Vnanje države. Prijateljstvo med našim cesarjem in ruskim Aleksandrom postaja, če se ne motimo, resnično in čedalje tesneje. Car Aleks. se je vrnil konec jul. iz Nemčije domu. V Varšavo ga je šel pozdravit naš nadvojv. Albreht v imenu ce-

*) Ko je bil „ogled“ že sestavljen, prinesel je „Vaterland“ (št. 215 od 6. avg.) drugo „poslano“ od g. Hermana, ktero presneto pojasnjuje ustanovitev lista „Tednik“. Drugi pot prinesemo posnetek tega pojasnila. Ur.

sarjevem. Pri obedu je Aleks. prav prijazno in pomenljivo napil Francu Jož. in armadi avstrijski, in nadv. Albr. je to brž telegrafoval v Beč in še drugam. — Ruski carevič Konstantin pride ta mesec v Polj (Polo) naše brodovje ogledat.

Francosko. „Permanentna komisija“, ki jo je pustil narodni zbor v Versalju za čas počitni, bode imela seje vsakih 14 dni. Tudi Gambetta-vci so sestavili nek priven odbor, ki bo opazoval po večini monarhistično perm. komisijo in njeno delovanje. Mak-Mahon je rekel, ko je n. zbor poslovil, da za red med počitnicami bo vedel že on skrbeti. — Snuje se zdaj načrt, kako bi se imela po zborovih počitnicah (5. nov. t. l.) razglasiti „monarhija“ (vsaj v principu) kot zatrdna drž. ustava. Močno se torej dela na to, da bi se obe Bourbonški hiši zedinili. Orleansci so za to, ali pa tudi grof Chambord (Henrik V.), je težko reči. Dne 4. avg. sta se podala grof pariški in kraljevič Joinville-ski (brata Orleanca) v Frohsdorf (v nižji Avstriji) k grofu Chambord-u, da se z njim pogovorita o prijaznjenji. Mi rečemo, da — ali zdaj, ali nikoli.

Na *Španjskem* nič boljše, ko uni pot. Karlisti napredujejo in se utrjujejo. Don Karlos je s prisego potrdil „fueros“ t. j. stare ljudske pravice. — Proti južnim mestom in dezelicam, ki so se ustanovile kot državice (kantoni) bori se madridska (Salmeronova) vlada z nekakim vspehom — če jo res; — a na drugi strani se ujeni vojaki vstavljajo svojim poveljnikom in nanje celó streljajo! Vstajniški glavar Kontreras je sestavil v Kartageni iz svojih privržencev prav pravo ministerstvo, toda moč njegova je malo zdatna, tim manj, ker tudi ladije tujih vlad ne pustijo, da bi vporniki počeli, kar jim drago. Zadeva nemške fregate „Friedrich Karl“ in vstajnišk. parnika „Vigilante“ je poravnana. Poveljnik nemški Werner je ravnal pravilno, ko je „Vig.“ zasačil; držal se je postav pomorskega prava, ktero ne pripušča, da bi ktera ladija nosila rudečo zastavo in bila brez poveljnika, kakor je to bilo na Vig. — Ker je stan reči na Šp. nevaren in se je bati, da ne bi vendarle kje zmagali in začeli svoje grozovitosti uganjati komunisti, (ki so povsod kolovodje vstajnikov-radikalcev), poslale so že mnoge vlade — nemška, francoska, angleška in zdaj tudi italijanska — nekaj svojih vojnih ladij v španjska morja, da bodo tam pazile na vse, kar se godi. Predno so vporniki zapustili Seviljo, prižgali so javna poslopja, namazavši jih pred s petroljem!

Domače novice.

(Duhovske zadeve.) — *Farnim skušnjam*, ki so bile 5. 6. in 7. t. m. so se podvrgli trije čč. gospodje: Cibič Anton, vikar v Cerovem; Lacedelli Šimon, duh. pomočnik in beneficijat v Gradišči, pa Sitar Frančišek, zač. kurat na Ravni. Slednja dva sta vse dovršila, prvi je moral pri tretjem predmetu zaradi bolehnosti (omotice) odstopiti, potem ko je v prvih dveh deloma prav dobro obstal in tretji skoraj že dovršil, in to v nar težjih predmetih. Nadejamo se, da to ne bo ostrašilo marljivega in zmožnega gospoda, da sopet pride.

Razne vesti.

— **Občni zemljepis.** To v prvi vrsti srednjim šolam in učiteljskim pripravnicam namenjeno knjigo nam je spisal dobro znani profesor Jesenko v Trstu. Obsega 30. tisk. pol, preko 460 str. v velikej osmerki. Tisk, popir in oblika so kaj okusni, jezik posebno čist in gladek; zraven tega je pa cena knjige primeroma z drugimi enakovrstnimi nemškimi in ital. — dokaj nizka, komaj da se ž njo tisk. stroški zakrijejo, če se vsi (1000) iztisi poprodajo. Prodaja se tudi v Gorici pri Socharji in Faternollji po 2 gl., kjer se tudi druga pisat. izdana dela dobijo.

Ime pisateljevo je dovolj znano, on je možak v svojej stroki. — Kolikor je mogoče tako obširno delo na prvi pogled in v naglici soditi, vidi se, da je razdelitev v knjigi posebno zanimiva in zelo praktična, in da ne bo ustrezala samo šoli, temveč da je tudi kot na vlaše za privatno rabo. Ozirno prednost ima tudi v tem, da ima naj novejša števila, ter da se služi zravno stare redoma tudi nove mere (metrov) in da je pridjana nemški tolmačena slov. terminologija manj znanih izrazov.

Prijatelji slov. slovstva in znanstvenega napredka, moške ljubitelji zemljepisa — geografije — le urno sezite po njej, da se neutrudljivemu pisatelju le tisk. stroški povrnejo, „trud in delo, pravi, da je vedno voljen narodu žrtvovati.“

Žalostno je, da ne rečem sramotno, da se morajo končana dela leta in leta v rokopisih hraniti, ali pa izdana pri knjigotržcih nekupljena v prahu ležati.

— **Treščilo** je 23. julija ob 11^{3/4} zjutraj v Bregu, vasi Kalske duhovnije v visok oreh. Ker strela pod orehom ni našla vlažne zemlje, temveč le skalo, se je po tej do 5 sešnjev oddaljenega hleva zmužnila in ga je vžgala. Zgorelo je 50 stotov (centov) sena. Živino so še o pravem času izgnali. Neutrudljivemu prizadevanju na pomoč prišlih sosedov se imajo Brežani zahvaliti, da niso ob vse svoje prišli.

— **Odpustki.** — Sv. Oče so podelili že 30. maja vsem tistim, ki 12. 13. in 14. avgusta, to je skozi tri dni pred praznikom vnebovzetja M. D., pobožno odmolijo litanije vseh Svetnikov, za vsak dan odpustek sedem let, tistim pa, ki enega treh dni ali na praznik vnebovzetja 15. aug. ss. sakramente prejmejo in po namenu sv. Očeta za zmago sv. cerkve molijo, popolnoma odpustek.

— **Kolera** na Ogeskem hudo razsaja. „Pešti Napl“ piše, da v več krajih je ta kuga pomorila 6. del prebivalcev, in v marsikaterih občinah leži vse bolno. Zato vlada veliki strah; za razkuženje se nič ne stori: bolniki so sami sebi prepuščeni, kajti zdravniki, na pomoč razposlani, ne upajo si v okuženo hišo stopiti. — Tako piše Magjarski list sam; tedaj ni laž. Po takem smemo pač milovati uboge ljudi v čislanih Magyarorszagu! — Tudi na Hrvaškem in v Hrvaško-slavonski granici imajo kolero; telegram „Obzoru“ kaže, da se je hudo pričela v Krapju in Drenovboku na Savi, in da ljudstvo nima kruha ter se mora živiti z ribami iz mlake! — Tudi na Laškem je kolera kakor na Dunaji, al dosihmal ne še silna.

„Nov.“

— **Požar.** Iz Filadelfije se poroča, da je nastal 25. t. m. velikanski ogenj v mestu Baltimore-u in v kratkem času čez 100 hiš upepelil. Škoda znaša čez poldrugi milijon dolarjev.

— **Prebivalci v Čislajtani.** Letošnji letopis c. kr. statističnega centralnega odbora razdeljuje prebivalce po posameznih kronovinah: Spodnje Aastrijsko ima 1,954.251, Gornje Avstrijsko 731.579, Solnograško 151.510, Štajersko 1,131.309, Koroško 336.400, Kranjsko 463.273, Tirolsko in Vorarlberško 878.907, Češko 5,106.069, Moravsko 1,997.897, Šlezija 511.581, Galicija 5,418.016, Bukovina 511.964, Dalmacija 442.796, Trst, Gorica in Gradiška, Istrija 582.079. V vseh v državnem zboru zastopanih deželah je tedaj 20.217.530 prebivalcev.

— **Sodnija v Chicagu** je prisodila nekemu očetu 5 dolarjev kazni, ker je svojega sina nekoliko otepel. Oče je bil 105 sin pa 80 let star.

— **Blatovski list** piše v listnici G. V. K.: „Golosu“ bomo uže posvetili prihodnjic; le pošljite nam dokaze. — Prosimo gospoda (?) Vaše svitlobe se ne bojimo. Vaše in Vaših dopisunov perfidnosti popisati in dokazati, ne bo težko.

Za zvonove na sv. Gori so darovali: farmani v Kostanjevici 9 gl. 30 kr.; fajmošter in farmani v Biljani 55 gl. 65 kr.

Za Stanič-ev spominček: č. g. Čermel Jož. 2 gl.

Listnica uredništva. — G. Lukežič-evo „poslano“ kaže, da naš zadnji dopis iz Komna ni bil popolnoma korekten. Prihodnjic pa objavimo precej obširno poročilo iz Komna, da svet zvé, kako zvito „Narod“ in „Soča“ pišeta in vodo na svoj mlin napeljujeta. G. dop. v Vipol. Prejeli. Prihodnjic. — Gg. iz Bilj. Vaše poslano objavimo. — G. učit. Raj. v T. Je bila pomota Oprostite. Če kaj več želite, naznanite nam, vam radi vstrežemo.

Poslano.

Orjaško moč mi pripisuje nekdo v 173. št. „Slov. Naroda.“ Pravi, da sem s tremi besedicami sedem krepkih mož tako prestrašil, da so se mi brez ugovora vdali in mojej volji podvrgli. Tù res veljajo besede: sieben auf einen schlag! —

Komenskega shoda sem se res vdeležil, tudi govoril sem nekaj, ali marsikaj, kar „Slov. Narod“, „Soča“ in celo „N. F. Presse“ o meni govori, je popolnoma iz trte izvito, je gola laž. Govoril sem in povdarjal, da smo mi Slovenci, s prav prav majhno izjemo, katoliški kristjani, da moramo dosledno voliti moža, ki bo, ako bo treba, v državnem zboru tudi naša verska načela zagovarjal; dr. Lavrič, sem rekel, ni za nas, ker je katoliški veri hrbet obrnil.

Med volitvijo pa nisem čisto nič črnil, ne o kristjanih, ne o turkih, tudi nisem z onimi besedami, ki mi jih „Slov. Narod“ podtika, nobenega strašil. Ako bi bil mislil one besede izgovoriti, bi bil rekel: „ali niste katoliški kristjani?“ — Beseda „katoliški“ ima za-me velik pomen, zato sem jo v omenjenem govorjenji povdarjal.

Ker „Slov. Narod“ mojim besedam tako moč pripisuje, bom, kedar se spet sni-

demo z mojim gromečim (?!) glasom trikrat zaporedoma zavpil, da jih vsaj 21 poderem. — O grozni L..a, semeniški talar ti je vsak dan širši, in vendar si krški strah!

Koliko jih je pa glasovalo za dr. Lavriča? Celih deset! Štel jih je g. Zega. Ko je bilo glasovanje pri kraju, prinese še nekdo listek, in govorili so, (se vé, da le nekteri) da je za dr. Lavriča glasoval. Ta glas po listeku oddan se mi zdi nepostaven, toraj neveljaven, zakaj? vam povem, ako bo treba. Od drugih, dveh glasov ne vem čisto nič, morda so jih na ulici nabirali, ali pa štejejo k njim tudi župana iz Škrbine. Radi bi ga imeli, pa ne bo dal!

V Komnu, 4. avgusta.

Lukežič l./r.

Borsni kurzi na Dunaji 7. avgusta.

	gl. kr.
Enotni drž. dolg. v papirju . . .	68.48
„ „ „ „ srebru . . .	73.15
Drž. posojilo leta 1860 . . .	102.25
Akcije narodne banke . . .	976.—
Kreditne akcije . . .	221.50
London . . .	111.20
Napoleon d'or. . .	8.86
Cekini . . .	—.—
Adžjo srebra . . .	107.75

Tržna cena.

	gl. kr.
Pšenica . . .	3.40
Rež . . .	2.15
Ječmen . . .	4.—
Oves . . .	1.30
Koruza . . .	1.80
Fižol . . .	2.30
Krompir . . .	2.25
Seno . . .	1.85
Slama . . .	1.—

Oznanilnik.

Št. 339

NATEČAJ.

V šolskem okraju goriške okolice razpisujejo se s tem sledeče službe:

Nadučiteljska služba v šolski občini III. vrste Kamnje, učiteljske službe v šolskih občinah IV. vrste Cerovo, Gorenjepolje, Kozana, Vipolže, Vedrijan, Vogersko, Berje in Osek;

Podučiteljski službi v občini II. vrste Čerince in III. vrste Solkan, na poslednji šoli dobiva podučitelj zraven postavnega plačila še osebne doklade gl. 60 na leto.

Dohodki teh služeb so določeni v §§. 22, 30, 32, 33 in 36 dež. šolske postave 10. marcija 1870.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo previdene z dokazom učiteljske ali podučiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja, naj dalje do 12. septembra tek. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. k. okrajno šolsko svetstvo
v Gorici dne 4. avgusta 1873.

zač. predsednik

FR. VODOPIVEC l./r.